

Почитувани претставници на граѓанските организации,

Ви благодариме на интересот за учество на Повикот до граѓанскиот сектор за придонес во подготвувањето на Програмата за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2025 година. Пополнетиот образец (заедно со прилозите, доколку ги има) доставете го до Одделението за соработка со невладини организации на Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија, електронски на адреса nvosorabotka@gs.gov.mk со назнака **Иницијатива за ГПРВ 2025, до 20.9.2024 година**. Со доставување на образецот потврдувате дека се согласувате вашата иницијатива да биде објавена на веб страницата www.nvosorabotka.gov.mk.

Општи податоци за здружението / фондацијата

Име на здружението/фондацијата: Здружение Конект Скопје

Конект раководи со **Мрежа за финансиска одржливост на граѓански организации составена од 125 граѓански организации** што застапуваат за измени во регулативата во области поврзани со одржливоста на граѓанскиот сектор. Мрежата е платформа што овозможува понатамошни пошироки консултации, консолидација и можност за дијалог со институциите. Овој предлог е производ на континуирани истражувања, консултации и активности за креирање на јавни политики со широка вклучаност на граѓанските организации, институциите, бизнисите и други засегнати чинители.

ЕМБС (матичен број на правниот субјект според податоците во Централен регистар): 6366996

Седиште и адреса (улица, број, општина): ул. „Ристо Шишков“ 12, 1000 Скопје, Центар

Застапник: Никица Кусиникова, Извршна директорка nikicak@konekt.org.mk 070 20 66 33

Веб страница: www.konekt.org.mk

Електронска пошта (e-mail): konekt@konekt.org.mk

Телефонски број за контакт: 02 3224 198

Лице за контакт: Виктор Мирчевски, Програмски раководител viktorm@konekt.org.mk 071 20 66 33 333

Предлог- иницијатива

за годишна Програма за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2025 година

Наслов на иницијативата: Предлог – измени на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности (ЗДСЈД), поврзани акти, Законот за волонтерство и Законот за сметководство на непрофитни организации

Стратешки приоритет: (придонес - поврзаност со определен стратешки приоритет на Владата на Република Северна Македонија)

VI ПРАВА И СЛОВОДИ

Приоритетна цел: (придонес - поврзаност со определена стратешка цел на Владата на Република Северна Македонија)

VI. ПОДДРШКА НА ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР

Дополно значаен аспект е поттикнувањето на јавно-приватното партнерство бидејќи компаниите повеќе од 16 години активно засгтапуваат за промена на ЗДСЈД бидејќи континуирано ја поддржуваат заедницата донирајќи, а олеснетото ползување на даночните бенефиции ќе овозможи тоа да го прават во поголем обем. На тој начин предлогот е усогласен со заложбите на Владата за социо-економски развоју и подобрување на животниот стандард.

Предлогот е во согласност со **Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанскиот сектор 2022-2024 и нејзиниот акциски план и тоа во делот:**

- Измена на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности за олеснување на донирањето кон граѓанските организации
- Подготовка на подобрена законска и подзаконска рамка за сметководството на непрофитните организации

Овие мерки не се исполнија во рамки на Стратегијата во истекување и ќе бидат рефлектирани во следната која е во процес на дефинирање и усвојување. Министерството за правда формира работна група за измени за Законот за донации и спонзорства во јавните дејности.

НППА (поврзаност со пристапни партнерства како и соодветна идентификација на поглавје и подрачје)

Измената на ЗДСЈД е системски поврзана со низа аспекти што ги опфаќа НППА. Со оглед на тоа што ЗДСЈД ги регулира даночните олеснувања за поттикнување на донирање, предлогот е дел од НППА-Поглавје 16, подрачје Даноци.

Дополнително, предложените измени се во согласност со препораките за подобрување на правната околина за граѓанскиот сектор нотирани во Извештаите на Европската Комисија. Исто така, предложените измени обезбедуваат усогласување на регулативата со Насоките за поддршка на ЕУ на граѓанското општество во земјите од процесот на проширување од Генералниот директорат за проширување на ЕУ.

Најнакрај, согласно аспирациите на нашата земја за вклучување во Европското Унија, но и согласно обврските кои веќе ги имаме во однос на транспонирањето на законодавството на Европската Унија во нашето национално законодавство, предлогот дава насока дополнително да се развие и прекуграничната филантропија со земјите-членки на ЕУ во согласност со принципот на недискриминација воспоставен од страна на Европскиот суд на правдата и неговите пресуди.

Образложение: (Краток опис на иницијативата: причини за предлагање, предмет на уредување доколку се работи за закон или подзаконски акт и надлежен орган на државната управа)

Предлог 1) Измени на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности (ЗДСЈД)

Службен весник на РМ, број 47/06, 86/08, 51/2011, 28/14 и 153/ од 04.09.2015

Надлежен орган: Министерство за правда, Министерство за финансии, Управа за јавни приходи.

Законот беше донесен во 2006 година со цел да се решат прашањата кои се појавија на полето на филантропските донации и истиот беше изменет и дополнет четири пати, со последни ревизии во 2014 и 2015 година. Новите измени и дополнувања се осврнуваат на неколку прашања што претставуваа предизвик, меѓутоа останува да се надминат главните предизвици на Законот особено во однос на административната постапка и потврдувањето на јавниот интерес. Во 2015 година со финансиска поддршка од Европската Унија во рамки на проектот „Креирање на овозможувачка средина за финансиска одржливост на ГО“ во соработка со Европскиот центар за непрофитно право од Будимпешта беа изготвени и публикувани „Коментари на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности и на измените и дополнувањата од февруари 2014 година“ (во прилог). Овој документ детално ги идентификува преостанатите измени коишто е потребно да се направат во постоечкиот закон со цел тој да биде поприемчив за користење особено за граѓаните и малите и средни претпријатија. При изготвување на документот беше консултирано и надлежното Министерство за правда. На барање на институциите беше изготвен и дополнителен компаративен преглед на неколку прашања поврзани со Законот од интерес на ресорното министерство (во прилог). Изготвените предлог измени рефлектирани во коментарите на Законот (во прилог) се базираат врз врвни експертски придонеси што ги земаат предвид најдобрите европски практики, но земајќи ги предвид и опсежните консултации со корисниците на Законот и генерално вклучуваат:

- Појасно и конзистентно дефинирање на терминологијата;
- Ревидирање на административната процедура во аспект на нејзино поедноставување, поставување критериуми за ценење на јавниот интерес и ревизија на институционалните улоги во постапката;
- Поврзување на ценењето на јавниот интерес со непрофитноста и правната форма на организациите и активностите/проектите што се спроведуваат наместо со секоја поединечна донација/спонзорство;
- Измени во процедурата за ослободување на ДДВ при промет согласно ЗДСЈД и нејзино усогласување со постојните државни механизми за издавање на е-фактура;
- Промена во Годишната даночна пријава за утврдување на персонален данок на доход (ГДП-ПДД);
- Обезбедување еднаков третман на преку- граничната филантропија;
- Соодветно и пропорционално уредување на уредбите за извештаи и контрола;
- Ревидирање на казнените одредби;
- Регулација на случаи кога целта на донацијата/спонзорството е исцрпена или станува ништовна.

Во текот на 2019та се спроведоа директни консултации со Министерството за правда во насока на ревидирање на законот. Се одржаа низа настани за консултации со корисници на ЗДСЈД, а експертска група од локални и меѓународни експерти од Европскиот центар за непрофитно право работела на приложениот документ којшто е резултат на овие процеси. Дополнително во 2021, Министерството за правда пристапи кон формирање на работна група за измени на Законот. Следствено овие предлози даваат директен придонес за работата на групата. Во периодот 2021-2024 континуирано се поддржа работата на работната група во широк состав на засегнати страни (институции, граѓански организации,

Американската стопанска комора, Комората на Северо Западна Македонија итн.) со поддршка на Конект преку проектот на УСАИД „Партнерства за донирање“, предлог законските измени односно од номотехнички причини новиот закон беше објавен на ЕНЕР (во прилог). По постапка на ЕНЕР се прибавија и мислења на институциите, но поради распишување на изборите постапката не продолжи со очекувана динамика. Бараме процесот да продолжи со што би можеле да обезбедиме и поддршка на институциите во имплементација на измените со ресурси обезбедени од УСАИД во проектот „Партнерства за донирање“. **Промените на нацртот од работната група на Законот вклучуваат**

- Појасно дефинирање на значењето на поимот јавен интерес, дефиниции во поимникот на законот и воведување на начела на донирање/спонзорирање;
- Ограничување на примателите на донациите исклучиво на правни лица обврзани со принципот на непрофитност/ Утврдување на примателите на донации преку воведување на регистар на приматели
- Усогласување со правото на Европската Унија за прекугранично донирање и пресудиите Европскиот суд на правдата
- Олеснување на постапките за добивање на даночно поттикнување
- Регулација на надлежноста на Министерството за финансии и на Управата за јавни приходи од аспект на примената и надзорот на примената на оваа регулатива
- Поједноставување и рационализирање на постапките за известување и контрола
- Дополнување од аспект на даночните поттикнувања, специфични ситуации на донирање и креирање на правна сигурност за донаторите.
- Креирање на побезбеден систем и намалување на можностите за злоупотреби
- Усогласување на глобите утврдени во прекршочните одредби и усогласувања со процесите на подобрувања на Законот за здруженија и фондации, Законот за сметководство за непрофитни организации и нацрт Законот за социјални претпријатија.

Овој предлог е резултат на континуирани консултации со во поледните 15 години со сите што го применуваат (институции, непрофитен сектор, бизнис заедница, комори, индивидуални донатори итн) како и локална и меѓународна компаративна правна експертиза. На предлогот работеше формална работна група што имаше претставници од сите чинители: институциите, бизнис коморите и граѓанските организации. Беше обезбедена и техничка и експертска поддршка преку Конект (граѓанска организација со експертиза на темата) на Министерството за правда и работната група во рамки на проектот на УСАИД Партнерства за донирање.

Во пишувањето на нацртот беа земени в предвид:

- Предлози за измени базирани на анализа на примената на законот, кост-беневит анализи и истражувања на состојбите со донирањето во земјата.
- Експертски коментари земејќи ја предвид ЕУ регулативата и компаративното право во доменот на филантропијата како и пресудите на Европскиот суд на правда од Европскиот центар за непрофитно право со седиште во Хаг;
- Усогласувања со најдобрите практики во однос на даночниот третман на граѓанските организации во Европската Унија согласно компаративниот извештај за даночниот третман на граѓанските организации во ЕУ изготвен во рамките на проект финансиран од ЕУ

- Укажувањата на засегнатите страни во рамки на јавна средба за дијалог со над 80 учесници;
- Пошироки консултации со бизнис заедницата спроведени во соработка со Стопанската комота на Северо-Западна Македонија и Американската стопанска комора;
- Коментари од граѓански организации по отворен повик од Одделението за соработка со невладини организации како и нашата Мрежа за финансиска одржливост на граѓански организации со над 125 членки;
- Дискусиите во рамки на работната група и увидувањата на нејзините членови;
- Дополнителни консултации со клучни институции и нивни коментари;
- Коментари од правни експерти и номотехнички проверки.

Линк до материјалот на ЕНЕР:

https://ener.gov.mk/default.aspx?item=pub_regulation&subitem=view_reg_detail&itemid=73922

Промена на подзаконски акти поврзани со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности (ЗДСЈД)

А) Измени во процедурата за ослободување на ДДВ при промет согласно ЗДСЈД

ЗДСЈД предвидува даночни поттикнувања кај данокот на додадена вредност (ДДВ) што се однесуваат на прометот на добра и услуги од давателот кон примателот на донацијата, извршен за реализација на донација од јавен интерес, било донирани или платени од донирани парични средства. Ослободувањето на пресметаниот ДДВ се одвива индиректно по процедура утврдена со правилници донесени од страна на Министерството за финансии на Р.М. Со оглед на успешната примена на начинот на даночното ослободување согласно член 24-а од Законот за додадена вредност, директно и со пријавување на прометот по електронски пат, предлагаме истата процедура да се воведи и при ослободувањето од ДДВ при прометот на добра и услуги од давателот кон примателот на донацијата согласно Законот за донации и спонзорства во јавните дејности. На овој начин ќе се поедностави процедурата за корисниците, но и ќе се намали административниот товар на службите во Министерството за финансии.

Се препорачува симплифицирање на постапката за начинот на спроведување на даночното поттикнување. Во досегашниот случај подзаконските акти предвидуваат уплата на ослободеното ДДВ на засебна трезорска сметка, а Законот бара примателот на донацијата да поднесе барање до Министерството за финансии на пропишан образец со низа документи во прилог пресметаниот ДДВ кој е уплатен од страна на вршителот на прометот во буџетот на РСМ се враќа на вршителот на прометот врз основа на доставено барање од примателот на донацијата (ЗДС/ДУ-ДДВ или ЗДС/ФС-ДДВ).

Се препорачува примена на постоечкиот систем на генерирање на е-фактура преку онлајн платформа без ДДВ кој е веќе функционален за проектите од странски донатори. На тој начин се намалува административниот товар на институциите, а на вршителите на промет им се ослободуваат ликвидни средства.

Б) Промена во Годишната даночна пријава за утврдување на персонален данок на доход (ГДП-ПДД)

Според ЗДСЈД, „Физичко лице кое донира финансиски средства на правно лице според одредбите од овој закон, а врз основа на договорот за донација, има право на намалување на пресметан, а неплатен персонален данок на доход или враќање на платен персонален данок на доход утврден врз основа на неговата годишна даночна пријава (образец ПДД - ГДП) во висина на донацијата, но не повеќе

од 20% од износот на неговиот годишен персонален данок на доход, а најмногу до 24.000 денари.” (Член 13 (1) од Законот). Во сегашниот образец ПДД - ГДП даночното ослободување е прикажано како даночно намалување наместо даночен кредит, односно ја намалува даночната основица, а не годишниот даночен долг како што предвидуваат одредбите на членот 13 на Законот за донации и за спонзорства во јавните дејности и член 87-а од Законот за персоналниот данок на доход.

За доследно спроведување на со закон утврденото право на даночно поттикнување кај персоналниот данок на доход во текот на постапката за остварување на правото на поттикнување, предлагаме усогласување на содржината на образецот на Годишна даночна пријава (образец “ПДД – ГДП“). Измената на ПДД ГДП може да се изведе така што износот на донации односно полето под реден број 19 треба да се помести на десно и да се спушти подолу со што ќе стане реден број 21, а редните броеви 20 и 21 ќе станат 19 и 20. Понатаму УЈП при изготвување на решението за утврдување на годишниот даночен долг ќе утврди дали износот на донациите го достигнува максимумот (врз основа на податоците во пријавата) и ќе го минусира во самото решение.

Предлог 2) Измени во Правилникот за содржината на одделни сметки во сметковниот план на непрофитните организации

Надлежен орган: Министерство за финансии, Управа за јавни приходи.

Финансиските извештаи на граѓанските организации покрај тоа што се важна алатка за раководење и отчетност на организациите, истовремено се особено полезни за следење на трендовите во развојот и одржливоста на целиот сектор. Сегашниот сметковен план на непрофитните организации, особено во делот на приходите, не овозможува да се даде целосна и реална слика за финансирањето на граѓанските организации. Имено, најголем дел од приходите на ГО доаѓаат од грантови, членарини и донации. Сегашниот сметковен план сметките од групата 73 - Приходи од членарини, подароци, донации и приходи од други извори (член 44 од Правилникот за содржината на одделни сметки во сметковниот план на непрофитните организации) ги сместува сите овие извори на приходи во една група и на тој начин не овозможува соодветно следење на структурата на приходите (странски донатори, буџетски средства, донации од граѓани и компании и сл.).

Со цел сметковниот план да соодветствува со реалното финансиско работење на граѓанските организации, предлагаме измени во Класа 7: Приходи, член 44 со тоа што сметките од групата 73 да се раздвојат на повеќе одделни групи:

- Приходи од членарини
- Приходи од донации од државниот Буџет на Р. Северна Македонија
  - Во оваа сметка би се евидентирале приходите од донации и грантови од Буџетот на Р. Северна Македонија.
- Приходи од донации од државниот Буџет на Р. Северна Македонија
  - Во оваа сметка би се евидентирале приходите од донации и грантови од буџетите на единиците на локална самоуправа и буџетот на Град Скопје.
- Приходи од донации од странски влади и меѓународни организации
  - Во оваа сметка би се евидентирале приходите од донации и грантови од странските организации за меѓународна помош и развој (УСАИД, SDC итн), Европската Унија, билатералните донатори (странските амбасади) и други фондации чие седиште е надвор од Р. Северна Македонија.
- Приходи од донации од домашни фондации и организации

- Во оваа сметка би се евидентирале приходите од донации и грантови од домашни непрофитни субјекти (фондации, други здруженија, сојузи и сл.).
- Приходи од донации од бизнис секторот
  - Во оваа сметка би се евидентирале приходите од донации од трговските друштва, финансиските приватни институции и други деловни субјекти.
- Приходи од донации од физички лица
  - Во оваа сметка би се евидентирале приходите од директни донации од домашните и странските физички лица.
- Приходи од спонзорства
- Приходи од подароци
- Приходи од организирани настани за прибирање на средства
  - Во оваа сметка би се евидентирале приходите од касички за донирање, добротворни аукции, концерти, и сл. Приходите од билетите и влезниците во овој случај би биле различни од приходите од група 75 бидејќи и даночно можат да имаат различен третман согласно Законот за донации и спонзорства во јавните дејности.
- Приходи од теле-давања

Предлог 3) Измени на Законот за волонтерство

Предлог Законот за волонтерство одамна беше поставен на [ЕНЕР](#), но не беше усвоен од претходната Влада. Членките на нашата мрежа од 125 граѓански организации активно учествуваа во развивањето на предлогот. Во него попрецизно се определува кој сè може да организира волонтерска работа и се подобрува евиденција на волонтерската работа во посебен регистер на Министерството за труд и социјална политика. Предлогот го прави Националниот совет за промоција и развој на волонтерството законска категорија. Усвоената стратегија за промовирање и развој на волонтерството (2021-2025) [{линк}](#) не го предвидува функционирањето на Националниот совет, па така тоа тело не може да се формира.

Очекувани влијанија: (Кои се очекуваните влијанија од предлог-иницијативата)

Креирањето на овозможувачка законска рамка е еден од клучните елементи за постигнување развиена инфраструктура за филантропија што директно придонесува за одржлив развој. Конкретните ефекти од предложените измени се изнесени во документите приложени кон овој поднесок, а накратко вклучуваат развој на филантропијата во земјата; олеснета можност за финансирање на непрофитни организации; поттикнување на донирање и спонзорирање од индивидуалци и правни лица; намалување на административниот товар на институциите и ефикасност на кадарот; одлободување на ликвидни средства на компаниите преку олеснета процедура за повраток на ДДВ.

Од аспект на финансиската одржливост на граѓанските организации, од особено значење е нивниот даночен третман и олеснувањата што ги овозможува ЗДСЈД. Измените ќе придонесат за градење поволна средина за финансиска одржливост на секторот и препознавање на неговата важност и специфики од законодавецот. Дополнително, измените во делот на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности директно обезбедуваат развој на индивидуалната и корпоративната филантропија во земјата преку мотивирање на граѓаните и компаниите коишто донираат што директно го помага развојот на Република Северна Македонија.

Влијанието од приложените предлози вклучува:

- Охрабрување на работата на граѓанските организации преку дополнителен метод за финансирање и исполнување на утврдените мисии;

- Поттикнување на донаторите со стимулирање на алтруизмот и гарантирање дека нивните цели ќе бидат исполнети;
- Зајакнување на филантропијата преку даночни поттикнувања за стимулација на потенцијалните даватели за поддршка на јавно корисни иницијативи;
- Зголемување на довербата во непрофитниот сектор преку воведување на стандарди кои примателите на донации треба да ги исполнат;
- Спречување/минимизирање на можноста за измама, како и зголемување на транспарентноста и одговорноста;
- Промовирање ефикасно користење на расположливите ресурси;
- Намалување на административниот товар на институциите, ефикасност на администрацијата и користење на електронски системи.
- Усогласување на државата со меѓународните стандарди за борба против финансирањето на тероризмот и перењето пари одобено во делот на 8мата препорака на FATF.
- Подобрување на финансиското следење и известување на непрофитните организации.

Финансиски импликации: (Дали предлог-иницијативата предизвикува финансиски импликации? Ако има, дали потребните средства се обезбедени и од кои извори?)

Информации за финансиските импликации поврзани со измените во Законот за донации и спонзорства во јавните дејности се изнесени во приложената Анализа на трошоци и придобивки од даночните поттикнувања на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности (во прилог). Како и во проценката на влијанието на регулатива како дел од поднесокот на ЕНЕР. Креирањето на нов предлог закон имаат незначителни финансиски импликации.

Прилози (со наведување на авторот на документот):

Прилог 1: Коментари и предлози за промена на регулативата за даночни поттикнувања во врска со донациите и спонзорствата во дејности од јавен интерес, Љупка Новеска Андонова Светлана Црвенковска, Никица Кусиникова и Лубен Панов, Здружение Конект Скопје: 2020-2023

Прилог 2: Материјали за измените на ЗДСЈД објавени на [ЕНЕР](#), Министерство за правда

https://ener.gov.mk/default.aspx?item=pub_regulation&subitem=view_reg_detail&itemid=73922

Прилог 3: Предлог за измени во Правилникот за содржината на одделни сметки во сметковниот план на непрофитните организации

Прилог 4: Материјали за измените на ЗДСЈД објавени на [ЕНЕР](#), Министерство за труд и социјална политика

https://ener.gov.mk/Default.aspx?item=pub_regulation&subitem=view_reg_detail&itemid=68433

Дополнителни прилози:

- 1) [Коментари на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности \(ЗДСЈД\)](#), Катерина Хаџи-Мицева Еванс, Естер Хартај, Ивана Розенцвајгова и Никица Кусиникова

- 2) [Компаративен преглед на различни прашања поврзан со ЗДСЈД](#) , Европскиот центар за непрофитно право (ECNL)
- 3) [Анализа на трошоци и придобивки од даночните поттикнувања на ЗДСЈД](#) , Борче Смилевски
- 4) [Рамка за спроведување и следење на ЗДСЈД](#) , Никица Кусиникова
- 5) [Упатство за спроведување на ЗДСЈД](#) , Естер Хартај Ивана Розенцајгова и Никица Кусиникова
- 6) [Анализа на спроведувањето на ЗДСЈД 2007-2011](#) , Никица Кусиникова, Катерина Хаџи-Мицева Еванс и Александар Николов

20.09.2024 година

Потпис на застапникот

Никица Кусиникова

М.П.